

religieuze achtergrond en wortelden grotendeels in overeenkomstige sociale milieus: Kuypers 'kleine luyden'. Het is dan ook niet verwonderlijk dat vrijwel alle studenten lid werden van dezelfde vereniging: het VU-studentencorps met de officiële naam Nil Desperandum Deo Duce (NDDDD; 'onder Gods leiding hoeft men niet te wanhopen') dat kort na de stichting van de VU was opgericht.⁶ Het VU-corps was een gematigde versie van de aan andere universiteiten reeds bestaande corpora met een sterke nadruk op vorming in gereformeerde zin. Dit laatste gebeurde in het kader van 'oratorische verenigingen': gezelschappen waarin werd gedebatteerd over religieuze en maatschappelijke kwesties. De later zo bekende predikant Jan Buskes hield in 1917 als lid van oratorische vereniging FORVM bijvoorbeeld een pleidooi voor de Bond van Christen-Socialisten, een in gereformeerde kring gevoelig onderwerp vanwege de ontoelaatbaar geachte relatie tussen christendom en (antichristelijk) socialisme.⁷ Vrouwelijke studenten kende de VU aanvankelijk nauwelijks: nog in het studiejaar '39-'40 lag het percentage niet hoger dan zo'n acht procent, tegen zo'n 27 procent aan de Gemeentelijke Universiteit (de tegenwoordige UVA).⁸

In 1930 maakte de academische senaat als hoeder van de studententucht bezwaar tegen een afbeelding van de duivel in de corpsalmanak.⁹ Een soortgelijk incident 69 jaar later (de VU-Gebouwendienst liet in november 1999 een affiche van datzelfde corps met daarop de duivel uit de universiteitsgebouwen verwijderen) zou tot de gedachte kunnen leiden dat er in 120 jaar weinig is veranderd.¹⁰ Niets is minder waar. Onder invloed van maatschappelijke veranderingen onderging de VU na het einde van de Tweede Wereldoorlog in razend tempo een metamorfose. Door de groeiende overheidssubsidiëring was de VU in staat om in weinig meer dan een decennium uit te groeien tot een volwaardige universiteit: in 1948 werd de economische faculteit opgericht, gevolgd door de medische in 1950; in loop van de jaren '50 werd bovendien een faculteit van sociale wetenschappen uitgebouwd en de Faculteit der Wis- en Natuurkunde sterk uitgebreid.¹¹ Het aantal studenten groeide sterk door deze schaalvergroting, maar ook door de ontwikkeling van een beurzenstelsel dat studenten uit onbemiddelde milieus in staat stelde om te gaan studeren.¹² De oprichting van andere dan de al bestaande alfafaculteiten en de komst van studenten uit lagere sociale milieus leidde tot een veel meer heterogene studentenpopulatie dan voor de Tweede Wereldoorlog het geval was geweest.